



Kap bomenlaan Heerde

Notitie m.b.t. de inspectie met een boomcamera van de holtes in elf te kappen bomen langs de Bonenburgerlaan te Heerde op de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen

R.M. Koelman; februari 2014

Notitie Zoogdiervereniging N2014004

Inleiding

Een aantal beuken en eiken langs de Bonenburgerlaan te Heerde zullen vanwege hun slechte gezondheidstoestand worden gekapt en worden vervangen door nieuwe bomen. De kap is gepland voor eind februari 2014. De te kappen bomen kunnen een functie hebben voor vleermuizen (verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute). In de periode juni-september 2013 heeft reeds onderzoek plaatsgevonden naar het belang van de te kappen bomen voor vleermuizen in het zomerhalfjaar (welke soorten en welke functies zijn aanwezig; Janssen 2013). Hierbij zijn geen onder de Flora- en faunawet beschermde functies aangetroffen.

De Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen heeft de Zoogdiervereniging gevraagd om aanvullend te adviseren over de eventuele aanwezigheid van overwinterende vleermuizen in de te kappen bomen. Doel is de kans dat er onbedoelt vleermuizen of hun verblijfplaatsen worden verstoord zo klein mogelijk te maken. Hiermee wordt ook invulling gegeven aan de verplichtingen van de Flora- en faunawet, die stelt dat het de verantwoordelijkheid is van de initiatiefnemer om voorafgaand aan de uitvoering van werkzaamheden te zorgen voor voldoende onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren in een plangebied.

Methode

Op 4 februari 2014 zijn overdag de te kappen bomen met holtes door de auteur (R.M. Koelman - senior projectmedewerker bij het team Onderzoek en Advies van de Zoogdiervereniging) beoordeeld op de geschiktheid als mogelijke overwinteringsplek voor vleermuizen.

Aansluitend zijn de holtes met een zogenaamde boomcamera geïnspecteerd op de aanwezigheid van vleermuizen. Een boomcamera is een kleine bewakingscamera met infraroodlampjes die is gemonteerd op een hengel (in dit geval een van 14 meter). De camera staat in verbinding met een scherm (in dit geval via een draadloos systeem). Op deze manier kunnen vanaf de grond hoger in een boom aanwezige holtes van binnen worden bekeken zonder dat er met een ladder of hoogwerker hoeft te worden gewerkt.

Resultaten

Tijdens het eerste gedeelte van het veldbezoek werden door dhr. H. Tjoonk (beheerder Oost Veluwe bij Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen) de te kappen bomen met holtes getoond. Dit betrof elf beuken en eiken van ongeveer 130 jaar oud met stamdoorsnedes tot grofweg 120 cm. Holtes in bomen met dergelijke stamdoorsnedes zijn in principe geschikt als overwinteringsplek voor een aantal soorten vleermuizen. In het plangebied dient daarbij met name te worden gedacht aan de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). Tijdens het zomeronderzoek in 2013 zijn beide soorten in het plangebied vastgesteld (Janssen 2013).

Aanvullend zijn daarom de aanwezige holtes met een boomcamera onderzocht op de eventuele aanwezigheid van vleermuizen. Hierbij zijn in totaal veertien holtes bekeken. Hierbij zijn géén vleermuizen waargenomen.

boom	vleermuizen		risico
	waargenomen	bijzonderheden	
16	nee	diepe holte → niet volledig te inspecteren	x
18	nee		
19	nee	ondiep gat	
23	n.v.t.	holte op grotere hoogte → buiten bereik boomcamera	x
31a	nee	spechtengat	
31b	nee	holte	
41	nee	zeer grote holte (?) met grote opening	x
46	nee	spechtengat met kleine holte	
50	nee	diepe holte → niet volledig te inspecteren	x
51a	nee	laag gat: ondiepe holte	
51b	nee	hoog gat: diepe holte → niet volledig te inspecteren	x
57	nee		
60a	nee	holte met grote opening	
60b	nee	spechtengat (ondiep tunneltje)	

Tabel 1. Resultaten van het onderzoek met een boomcamera. De genoemde nummers zijn de nummers zoals deze met verf op de bomen zijn aangebracht. Er bestaat namelijk ook nog een andere nummering.

Volledigheid

Onderzoek met een boomcamera is een nuttig hulpmiddel bij het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen. De methode heeft echter ook een aantal beperkingen. Om een holte te kunnen inspecteren moet je eerst vaststellen dat deze in een boom aanwezig is. Kleine gaten in dikkere takken hoger in de boomkroon worden daarbij gemakkelijk over het hoofd gezien. Niet alle waargenomen holtes kunnen vervolgens van binnen bekeken worden. Soms is de opening te klein voor de camera. Ook bevinden sommige holtes zich zo hoog boven de grond dat ze buiten het bereik van de boomcamera liggen. Tenslotte geldt nog dat sommige holtes zeer groot zijn of bestaan uit smalle spleetvormige ruimtes. In deze gevallen kan vaak niet de hele holte worden geïnspecteerd en kunnen aanwezige vleermuizen over het hoofd worden gezien.

Bij de geïnspecteerde holtes langs de Bonenburgerlaan geldt dat één holte buiten het bereik van de boomcamera zat (boom 23) en dat vier holtes niet volledig te inspecteren waren (bomen 16, 41, 50 en 51).

Risicovermijding

Hoewel ingeschat wordt dat de kans dat er bij de inspectie overwinterende vleermuizen gemist zijn klein is verdient het vanuit het oogpunt van maximale risicovermijding aanbeveling om bij de bomen met holtes die niet of niet volledig volledig geïnspecteerd konden worden (bomen 16, 23, 41, 50 en 51) aanvullende maatregelen te treffen waarbij eventueel aanwezige vleermuizen na de kap zelfstandig een andere verblijfplaats kunnen betrekken. Deze methode werkt niet in periodes met strenge vorst. Eind februari zijn de temperaturen echter meestal hoog genoeg voor vleermuizen om actief te kunnen worden.

Bij de bomen met holtes die niet of niet geheel geïnspecteerd konden worden dient een stamdeel van tenminste 30 cm onder het gat en tenminste 1,5 meter boven het gat apart te worden gehouden van de overige stamdelen. Dit deel dient bij voorkeur rechtopstaand, maar anders met de opening naar boven gedurende tenminste één nacht (bij voorkeur twee of meer nachten) met rust te worden gelaten zodat eventueel aanwezige vleermuizen de kans krijgen zelfstandig de boom in het donker te verlaten en een ander onderkomen te zoeken.

Indien er tijdens de kapwerkzaamheden onverhoopt toch vleermuizen worden aangetroffen dienen de werkzaamheden aan de betrokken boom per direct gestopt te worden en dient de plek met de vleermuizen tenminste één nacht (bij voorkeur tenminste twee nachten) met rust te worden gelaten, zodat de aanwezige vleermuizen de kans krijgen in het donker zelfstandig de boom te verlaten en een ander onderkomen te zoeken.

Bronnen

Janssen, E.W.A., 2013. Onderzoek beschermde soorten. Bomen Bonenburgerlaan, Heerde. Rapport van ecologisch adviesbureau EKOZA, Arnhem.

Bijlage - situatiefoto's



Afbeelding 1. Een gedeelte van de te kappen bomen langs de Bonenburgerlaan. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.



Afbeelding 2. De te kappen bomen zijn met verf individueel genummerd. Dit is de nummering die in deze notitie wordt aangehouden. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.



Afbeelding 3. Boom nr. 50. Bovenaan de stam is de te inspecteren holte te zien. Aan de voet van de boom staat de boomcamera (in ingeschoven toestand). Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.



Afbeelding 4. Spechtengat met kleine holte in boom nr. 46. Foto: R.M. Koelman - Zoogdiervereniging.